

УДК 340.114.3

Чумаченко Ярослав Сергійович

студент

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

НЕОБХІДНІСТЬ ІСНУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ПРАВА ЯК ОКРЕМОЇ ГАЛУЗІ НАУКИ

***Анотація.** Досліджено теоретичні питання з необхідності існування права як окремої галузі науки.*

***Ключові слова:** право, окрема галузь науки, інститут держави, закон.*

Постановка проблеми. Право як самостійна наука постійно розвивається і змінюється, так само, як і змінюються суспільні потреби у правовому регулюванні суспільних відносин. У цій статті зображено необхідність існування інституту права і його нерозривний зв'язок з повсякденним життям.

Стан проблеми. Дослідженням цього питання до сьогодні займається велика кількість вітчизняних науковців (А.М. Колодій, М.В. Малинкович, А.А. Нечитайленко, П.М. Рабінович), праці яких надихнули мене на розгляд цього питання.

Виклад основного матеріалу. І. Бентам писав : «За відсутності законів на людей чекає рівність у злиднях». Ця фраза є відображенням регулятивної функції норми права і демонструє необхідність існування законів у суспільстві. Я погоджуюсь із його думкою і хочу навести декілька прикладів з метою підтвердження цієї позиції.

Спочатку згадаємо, що таке держава, її поняття, що таке право, їх взаємне поєднання. Так, для держави характерні єдина всеохоплююча політико-територіальна організація політичної влади у масштабі всієї країни, внутрішній та зовнішній суверенітет, наявність системи права, публічної влади, податкової системи, поділ людей за територіальною приналежністю (підданство, громадянство), наявність власних атрибутів та символіки. О.Р.Михайленко казав, що держава - це "специфічна політико-територіальна організація, основний засіб політичної влади народу, воля якої є обов'язковою до всього населення країни"; організація політичної влади домінуючої частини населення у соціально неоднорідному суспільстві, яка забезпечуючи цілісність і безпеку суспільства, здійснює керівництво ним насамперед в інтересах цієї частини, а також управління загальносуспільними справами [9, с. 27]

Право ж визначимо як основний регулятор суспільних відносин у державі, спосіб надання державній волі обов'язкового характеру.

Право (соціальне право) – це певні можливості суб'єктів суспільного життя, які об'єктивно зумовлюються рівнем розвитку суспільства і мають бути загальними та рівними для всіх однойменних суб'єктів.

Право, із практичної сторони, виражається у законах та інших нормативних актах.

Дуже важко, а може й неможливо уявити існування звичайного для нас людського суспільства без наявності цих самих законів. Вони є досягненням усього людства протягом його розвитку і еволюції як цивілізації. Також важливо пам'ятати не лише про кримінальні і цивільні права і обов'язки, а й про важливість моральних та етичних правил, які не потребують формального закріплення у законодавчих актах. Незалежно від того, який у суспільстві політичний устрій, правляча сила, провідна чи керуюча думка, рівень життя, соціальна або економічна ситуація, релігійні вірування, кліматичні умови, врешті решт; у будь-якому випадку людська

громада має закони певного характеру, які регламентують внутрішні відносини та стосунки між її членами та ставлення до зовнішніх факторів та сторонніх об'єктів. Але ж чому закон такий важливий для кожного з нас й людства загалом? Без наявності певних правил та принципів, які згодом ми стали називати законами, подальший розвиток людства був би неможливим. Він існує з метою унормування взаємодії між суб'єктами, бо кожен із нас є особистістю з власними поглядами і інтересами, яка бажає задовольнити свої потреби. У свою чергу, закон встановлює певну межу свободи і рівності для забезпечення порядку у суспільстві. З плином часу у людській спільноті виникли й закріпились ідеї рівності, справедливості, свободи і гуманізму, які на даний момент є головними орієнтирами для написання та ухвалення нових і прогресивних нормативно-правових актів. Таких же поглядів дотримувалися деякі визначні діячі філософсько-юридичного напрямлення, які сформували норми права у їх сучасному вигляді. Завдяки їх зусиллям був сформований інститут держави, який забезпечує дотримання норм права та повагу до моральних устоїв за допомогою чіткого апарату управління. Доречним буде навести їх висловлювання:

- «Держава існує не для того, щоб перетворити земне життя в рай, а для того, щоб перешкодити їй остаточно перетворитися в пекло».

Микола Бердяєв

- «Закон впливає сприятливо тільки на того, хто йому підкоряється».

Демокріт

- «Народ має відстоювати закон, як міський мур».

Геракліт

- «Законам ми підкоряємось задля того, щоб бути вільними».

Цицерон

Як приклад, можна навести ті часи, коли люди ще недалеко відійшли від тварин і їх дії визначались первинними інстинктами. Щоб вижити, збільшити свою популяцію та розвинутиись, люди почали використовувати розум, а символом переходу до свідомого існування стали перші правила, яким повинні були слідувати усі члени первісної общини або плем'я. Якщо б не праобраз закону, вони б так і залишились на тваринному рівні, рівні у своїх можливостях, вірніше, в їх повній відсутності, наслідком чого стало б вимирання.

Сьогодні ми живемо у розвинутому світі з великою кількістю законів та обмежень. Останнім часом людство зробило величезні кроки вперед у технологічному, соціальному, економічному, просвітницькому та юридичному аспектах життя. Наша дійсність докорінним чином змінилась. Увесь цей механізм виглядає дуже складним та монументальним. Безліч утопістів, що вбачають сучасне становище несправедливим, докладають величезних зусиль, аби зруйнувати його, та все марно, бо воно тримається на надійному фундаменті законів. Як ми всі знаємо, без надійної основи уся будівля приречена рухнути. Так само і наше суспільство, яке деградує без існування букви закону. Такий сценарій є майже неможливим, навіть фантастичним, але навіть незважаючи на пропрацьованість нормативно-правових актів, виникають правові колізії, через які деякі люди з великим зусиллям намагаються прогризти дірку в граніті закону, що підриває його авторитет в очах інших. А ми вже зрозуміли, до якої катастрофи це може призвести. Саме тому, незважаючи на високий технологічний рівень правоохоронних органів, у світі нараховується величезна кількість правопорушень. Проте далеко не всі це розуміють та бачать тільки можливість нажитись. Це є причиною, через яку усі люди мають дотримуватись, плекати та оберігати це надбання в усіх його варіаціях.

Доречно буде згадати роман французького письменника, нобелівського лауреата Альбера Камю «Чума». Цей твір зображує місто,

яке охопила чума. На вулицях панує страх і смерть. Останнє, про що думають його жителі - дотримання юридичних законів, а про моральні норми можна і не згадувати. На цьому прикладі ми можемо побачити, як за кілька місяців беззаконня людина повертається до первісного стану, ігноруючи багато тисячолітній тяжкий шлях своїх предків до вершини. За такого стану суспільства з'явилися контрабандисти, які попираючи усі норми права і моралі наживались на бідах інших. На противагу їм існували й люди, наприклад священик та лікар, які прагнули допомогти міщанам, але тільки останній чітко розумів, як потрібно діяти. Незважаючи на це, всі вони знаходились в однаково жахливих умовах, які виникли через анархію. Як ми бачимо більшість мовчки сприйняло таку ситуацію, або навіть почало використовувати її задля покращення власного добробуту, і тільки одиниці зберегли в собі людяність та прагнення подолати перешкоди. Такі люди – справжні герої. На жаль, далеко не кожна особа може мати таку силу волі, аби завжди залишатись непорушною. Тому закон і є таким важливим. Він не дозволяє людям ні фізично(скоїти злочин), ані морально(зрада близької людини) опуститись нижче певного рівня.

Як ми бачимо, закон є справжнім оберегом для людства. Він вивів нас з печери та не дозволяє повернутися назад до несвідомого буття. І якщо хтось буде звинувачувати закон у несправедливості, не ідеальності нашої сучасності, просто нагадайте йому, де ми були б без Закону.

Література

1. Загальна теорія держави і права: Навчальний посібник / За редакцією В.В.Копейчикова. К.: Юрінком,1997. С. 5-7.
2. Теория государства и права: Підручник / під ред. В.М. Корельського і В.Д. Первалова. М. 1999. С.8-9.

3. Право: підручник / А.И. Косаров, М.В. Малинкович, С.Д. Покревская і ін., під ред. Н.А. Тепловой і М.В. Малинкович. М.: Закон и право, ЮНИТИ, 1998. С.16.
4. Правознавство: підручник / за ред. Настюка М. Львів: Світ, 1995. С. 21-23.
5. Основи загальної теорії держави і права: Навчальний посібник / П.М. Рабінович. К.: ШСДО, 1995.
6. Основи теорії права: Навчальний посібник/ А.А. Нечитайленко. Харків, 1998.
7. Основи держави і права України: Навчальний посібник/ М.О.Навроцький, М.І.Костюк, П.М.Рабінович та інші; За редакцією Д.С.Карпина. Львів, "Вільна Україна" 1994.
8. Недбайло П. Е. Введение в общую теорию государства и права. К.: Вища школа, 1971. С. 3–4.
9. Комаров С. А., Малько А. В. Теория государства и права: Учеб.-метод. пособ. Краткий учеб. для вузов. М.: НОРМА, 2003. С. 187.